

לילה = הסדר

עם חנה מרון

בדרכו לוועידה שנערכה לכבודו באקדמיה הנוצרית בברלין המערבית, התעכב אורי אבנרי בערב הסדר במינכן, כדי לבקר אצל חנה מרון. אבנרי הביא לחנה ולבעלה חבילת מצות ובקבוק יין אדום ישראלי. בעמודים אלה הוא מתאר את ההוי בלילה הסדר בחדר בית החולים.

מאת אורי אבנרי

פנים הם של אשה שסבלה הרבה. פנים של אשה שהתגברה.

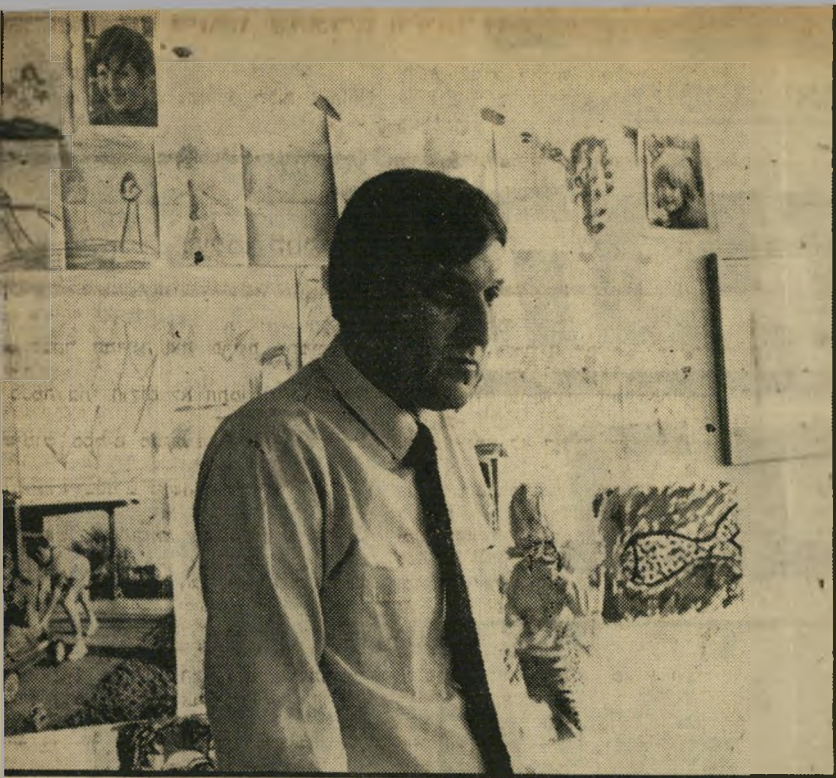
זהו הרושם הראשון. כאלפית השניה אחרי שהקשתי בדלת, שמעתי "יבואו" ונכנסתי, מול פניהם המופתעים של חנה ובעלה. העיניים צהובות, עור-הפנים צהבהב גם הוא — סימנים לצהבת הקשה ממנה סבלה בשבועיים האחרונים.

צהבת זו — מחלה מתישה מאוד — באה כתוצאה מעשרים עירווייהדם שקיבלה חנה מרון מאז האסון. בית החולים רכטס דר איזר (מימין לנהר

ברלין. (היא מדברת גרמנית מושלמת. רכי טר, הצבר, למד קצת גרמנית בארץ, והשתרם לה יפה בשהותו כאן מאז האסון.)

האם אפשר לנסוע? אפשר, אבל את הפרוטזה רוצים להתאים במינכן — מקום הידוע באיכות האברים התותבים. כדי ליתאם פרוטזה מושלמת, יהיה צורך בניית חתך קטן נוסף, שגם אותו יש לבצע במינכן, בעזרת חודשיים-שלושה.

חנה היתה רוצה לחזור הביתה בעוד כמה ימים, לקבל פרוטזה זמנית. לחזור למינכן בבוא העת. להישאר בגרמניה עד

על הקיר בחדרה בבית החולים במינכן תלויים תמונותיהם וציוריהם של שלושת ילדיה של חנה מרון, כשבעלה, האדריכל יעקב רכטר, ניצל ליסוד הצילום על הקיר משמאל הוא של אמנון, עופרה ודליה.

ציורי הילדים

"מלכת האמבטיה" בקאמרי, מקשיבים ב" דריכות לסיפור על התקריות בהצגת ה" בכורה, ועל תוכן השירים. "השוב מאד שדבר כזה מוצג בארץ", אומר רכטר. "שה" קהל מרגיש שהיאטרון נוגע לחיים, ש" הוא אומר לו משהו."

הם רוצים לשמוע על פרשת גולדמן. "זה הזיק מאד לשמה של ישראל כאן", אומר רכטר בדאגה. "ממילא כבר מתחילים כאן למתוח ביקורת על ישראל."

ויכוח קטן בינו ובין חנה על מידת ההסתייגות בחוגים הליברליים בגרמניה.

מפעם לפעם נכנסת נירה, במדים לב" גים. פעם נכנס הרופא לכמה דקות, לבדיקת הצהבת. הפיסיותראפית מתעכבת ב" חור, כדי לקבוע מועד לתרגילים. "היום לא" אומרת חנה. "היום פסח."

מה זה פסח? הרכטרים משתדלים להסביר לגרמניה את משמעות החג, מה זה מצות ("אה, מאצטס", היא אומרת, נוגסת, "זה לא כל כך רע") איך אופים אותן, ולמה. בין שלושנתו קיימות כמה גירסות שונות. חנה מתעייפת. עוד מעט יסלפנו הילדים מהבית, שיחה של ליל-סדר.

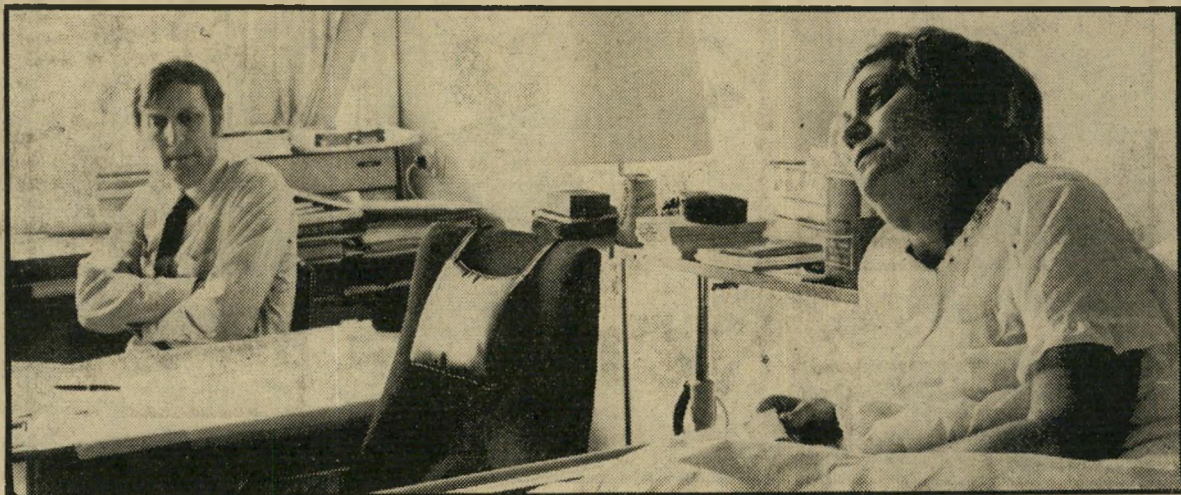
ישו, שתמונתו תלויה מעל לדלת, מזכיר את נצרת. הפסוקים נגד לשון הרע, כעב" רית מסולסלת, מזכירים את ירושלים.

"להתראות בבית. אולי בעוד שבועיים-שלושה."

"המונים יבואו לקבל אותך. יהיה פסטיבל לכבודך. אין לך מושג כמה אוהבים אותך." חנה מחייכת, חיוך עיף במיקצת.

"היה דרוש אסון כדי שתדעי זאת. זה בכל זאת מחיר גבוה מדי בשביל הידיעה."

צל של סבל חולף על פניה, לרגע. המחיר היה יקר.

מתכנן יעקב רכטר את תוכניות האוניברסיטה החדשה אשר תיבנה על הריצופים. הבעל אינו מש מחדרה של חנה, ממש"ד בעבודתו לידה. רק שלוש פעמים יצא מבית החולים, לקונצרטים.

שולחן השירטוט

של האדריכל יעקב רכטר ניצב בדרכו החדר בבית החולים ב" מינכן, בין מיטת חוליה של חנה לבין החלון. על שולחן זה

גמר כל התהליך — היא סולדת מן הרעיון. הבית, הידידים, מוג'אחיר חם, הילדים הילדים שמכתביהם וציוריהם מודבקים ב" דבק על הקיר מול עיניה — הציורים היל" דותיים של דליה בת ה-5, כולם עם שמש וזוהבה ענקית (הגננת הוסיפה בכתב-ידה את אשר אמרה הילדה: "זאת אני דליה").

הציורים המופשטים של עופרה, השירטוטים המעשיים של אמנון בן ה-11, עם מגנידודי. לחזור הביתה. את הפיסיותראפיה תוכל לעשות בצריפין. "כמו כל החיילים" היא אומרת. את המסמרים התקועים בעצם ה" ירך יהיה צורך להוציא רק בעוד שנה.

ליד המסמרים יש מנגנון עדין, שהומצא לא מזמן על-ידי בית-חרושת לשעונים. לחזור הביתה. הביתה ולתיאטרון.

מדיאה צולעת

כ איזו בצחוק אני מספר לה על ה" סיפורים והבדיחות המתהלכים בארץ. אמרו שלא היית מסוגלת לשחק את מדיאה. שהיה חסר לך העומק הדרמאטי. ועכשיו, אחרי כל הסבל, תוכלי לשחק את זה." חנה צוחקת. "מה שחקנית לא עושה למען התיאטרון! אפילו מארגנת לעצמה ת" נקשות!" ואחרי רגע: "מדיאה צולעת?" התקשורת. באחד הרגעים, בלהט השיחה, היא מתחילה לספר: "ראיתי שזה בא. נש" כבתי אילו שכבתי הפוך — הראש איפה שהיו הרגליים — הייתי נהרגת. הרסיסים." ופתאום היא משתקת. "פעם אספר את זה. עכשיו לא. בבקשה."

בעלה מתערב: "היא לא יכולה עדיין לדבר על זה. זה מחזיר את הכאבים...". רכטר הפך ש"דבר במינכן. הבעל ה" אידיאלי. הבעל שלא זו ממיטת אחת ה" פצועה. בטלויזיה ראו שהוא יפה-תואר.

איזר") אינו מזכיר שום מוסד דומה בארץ. חסר בו ריח התרופות ותכשירי הניקוי. מסדרונות מרווחים, חלונות גדולים. מלבד החלוקים הלבנים המעטים זה יכול היה לה" יות גם בניין משרדים. אין איש מפרע לנכנס. השוער הוא רק פקיד מודיעין. היכן גרה הגברת חנה מרון? "גברת חנה מרון-רכטר!" הוא מתקן בדייק" גות גרמנית. "קומה ר' מימין". על כל דלת — מסגרת ובה שם החולה. על חדרה של גבי מרון-רכטר שלט נוסף: "גא לא לבקר בלי הסכמה מוקדמת של הרופא."

המיטה נמצאת במרכז החדר. בינה לבין החלון הגדול — שולחן-שירטוט של אד" ריכל. שם יושב הבעל יעקב רכטר שלא זו מצידה מאז למחרת האסון. הוא מרים את עיניו מעל שירטוט של אחד מבנייני האוניברסיטה צעריך להיבנות על ה" הצופים, כשהיה הכסף לכן.

ציורים על הקיר

א חרי האפתעה הראשונה ובחינת המצות (הרסת את שלום המשפחה שלנו! החלטנו כבר שלא נאכל מצות!) קולחת השיחה. מפעם לפעם מתפשט צחוק ספונטאני על פניה של חנה. על מחלתה היא מדברת בסגנון ענייני, ללא אשליות. הצהבת מחייבת מנוחה נ" ספה. לפני כן כבר ירדה קצת מן המיטה, התגלגלה על כסא-הגלגלים לקומה תחתונה, לתרגילים פיסיותראפיים. שאלת השאלות — מתי לחזור הביתה? חנה רוצה לנסוע במהרה. מוג'אחיר כאן מדכא מדי. לא נעים לשכב חולה בארץ זרה — למרות שחנה נולדה בארץ זו, ב"

צחוק בחדר החולים

למרות סבלה וכאביה פורצת חנה מרון מדי פעם בצחוק ספונטאני לבבי. בו קנתה את לב מעריציה. ליד מיטתה נראה ח"כ אורי